

Ανάλυση στα γεγονότα

Νέα Ιστορία γράφεται στα πανεπιστήμια

Ευθύνες κυβέρνησης και κομμάτων

Του ΝΙΚΟΥ ΚΙΑΟΥ

«Ο φοιτητής είναι νέος, εργαζόμενος, διανοούμενος», αναφέρεται στο προοίμιο του καταστατικού της ΕΦΕΕ. Ο προσδιορισμός αυτός διατυπώθηκε, πέρασε κι ισχύει από το 1963, παρά το ότι η ίδια η ΕΦΕΕ δεν ισχύει ουσιαστικά εδώ και 25 χρόνια. Η ΕΦΕΕ δεν άντεξε στον χρόνο, με ευθύνη των παρατάξεων των κομματικών νεολαίων στον χώρο του πανεπιστημίου, κυρίως αυτών του ΠΑΣΟΚ, της Ν.Δ. και του ΚΚΕ, ενώ ο προσδιορισμός παραμένει ισχυρός και εξηγεί με τον καλύτερο τρόπο τις μαζικές αντιδράσεις και τις κινητοποιήσεις των φοιτητών τον τελευταίο καιρό.

Τα στοιχεία του εξηγούν ακριβώς γιατί ο φοιτητής έχει γνώμη και άποψη για το τι συμβαίνει στον χώρο του, διεκδικεί τα αιτήματά του, έχει προτάσεις και λόγο και υπερασπίζεται τα δικαιώματά του.

Στη σημερινή φάση των διεκδικήσεων και της υπεράσπισης του χώρου (σπουδές, «εργασία», κοινότητα, άσυλο) έχουμε τη σύμπληξη του μετώπου φοιτητών και πανεπιστημιακών δασκάλων -απέναντι στην κυβέρνηση. Είναι πρωτόγνωρη η εμφάνιση στην πανεπιστημιακή κοινότητα της ενότητας φοιτητών και καθηγητών κι είναι εξ ίσου άξιο θαυμασμού το φαινόμενο με τις μαζικότερες συνελεύσεις των φοιτητικών συλλόγων, οι οποίες αποφασίζουν καταλήψεις και πορείες μέσα στον Ιούνιο, μήνα μάλλον «νεκρό» για κινητοποιήσεις.

Αυτό που έχει τη μεγαλύτερη αξία και σημασία είναι ότι το κίνημα είναι μαζικό, είναι σοβαρό, έχει διάρκεια, αντέχει και έχει ζωντάνια. Αυτά τα χαρακτηριστικά οφείλει να δει και να σταθμίσει η κυβέρνηση.

Από το παρελθόν είναι γνωστόν ότι δύσκολα μπορεί να εφαρμοστεί μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, όσο καλά κι αν έχει μελετηθεί και σχεδιαστεί, αν δεν έχει τη συνεργασία της εκπαιδευτικής κοινότητας, όλων των συνιστωσών που τη συνθέτουν, εάν δεν έχει συμμαχίες, αν δεν έχει την κατ' αρχήν στήριξη από την πολιτική συναίνεση. Όταν μάλιστα αντιμετωπίζονται τα γεγονότα στον χώρο του πανεπιστημίου δυναμικά, με αστυνομικά μέσα, με έπαρση και με αφορισμούς, τότε τα πράγματα οδηγούνται σε επικίνδυνους δρόμους. Όπως έχει εξελιχθεί η κατάσταση σήμερα, βρισκόμαστε σε μετωπική σύγκρουση κι αυτό μπορεί να προοιωνίζεται πιο άσχημες καταστάσεις, επικίνδυνα αδιέξοδα.

Προβλήματα στο πανεπιστήμιο βεβαίως και υπάρχουν κι επιβάλλεται να διορθωθούν τα στραβά και τα κακώς κείμενα, τα οποία έχουν μάλιστα συσσωρευθεί με τα χρόνια. Πολλά από αυτά είναι μάλιστα συνέπειες της πολιτικής και των πελατειακών σχέσεων, που ακολουθούσαν χρόνια τώρα οι κυβερνήσεις. Υπάρχουν ατέλειες, υπάρχουν δυσλειτουργίες, υπάρχουν ανισότητες και μεταξύ σχολών. Υπάρχουν και «κεκτημένα», όπως ονομάζονται, που είναι τροχοπέδη στην πρόοδο. Η κατεδάφιση και η μπουλντόζα δεν είναι όμως μέθοδος μεταρρυθμιστική. Ούτε η συνταγή-εντολή έξωθεν, καθώς, μην ξεχνάμε, η Παιδεία ανήκει στην αρμοδιότητα των χωρών-μελών και δεν είναι υποχρέωση της χώρας να εφαρμόζει «ντιρεκτίβες» και «κατευθύνσεις» που σχεδιάζονται κεντρικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δεν είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται «μεταρρύθμιση». Ωστόσο, στο υπουργείο Παιδείας οφείλουν να γνωρίζουν και την Ιστορία και κυρίως ότι, τόσο πριν όσο και μετά τη Μεταπολίτευση, το φοιτητικό κίνημα στη χώρα έχει ουσιαστική συνεισφορά στις εξελίξεις στον χώρο της Παιδείας αλλά και στη δημοκρατική πορεία.

Η κυβέρνηση προβληματίζεται οπωσδήποτε με τις αντιδράσεις και τις κινητοποιήσεις παντού όπου υπάρχουν πανεπιστημιακές σχολές, από τη Θράκη και την Ηπειρο μέχρι την Κρήτη, με τις μαζικότερες σχολές βεβαίως της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Οφείλει να προβληματίζεται πολύ περισσότερο, που ακόμα δεν έχει παρουσιαστεί το περίφημο νομοσχέδιο. Έχει περιθώρια ελιγμών και κινήσεων, που να οδηγήσουν τα πράγματα σε εκτόνωση. Η διαφορά των δύο εκατοστιαίων μονάδων από το ΠΑΣΟΚ, όπως εμφανίζουν οι δημοσκοπήσεις, η αυξητική τάση αυτής της διαφοράς, εν όψει μάλιστα και των δημοτικών και νομαρχιακών εκλογών είναι πολιτικό λάθος αν οδηγεί σε εφησυχασμό. Άλλο η ικανοποίηση κι άλλο η αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Η εμμονή στις προαποφασισμένες κινήσεις και ενέργειες, όπως είναι να κατατεθεί το νομοσχέδιο το καλοκαίρι, πρόδιδε προθέσεις που δεν σταθμίζουν τα γεγονότα. Η αναβολή της κατάθεσης για το φθινόπωρο, την οποία εξήγγειλε η υπουργός Μαριέττα Γιαννάκου, είναι ίσως βήμα υποχώρησης, ίσως ελιγμός που δείχνει σκέψη σοβαρή. Δεν θα ερμηνευθεί ως ήττα η αναβολή και η έναρξη κύκλου διαβουλεύσεων κι συζητήσεων. Διάυλοι επικοινωνίας πάντοτε υπάρχουν και, εν πάση περιπτώσει, επιβάλλεται να αναζητούνται.

Το μαζικό κίνημα σήμερα στην πανεπιστημιακή κοινότητα, στους φοιτητές και τους πανεπιστημιακούς δασκάλους κι ερευνητές έχει και μια άλλη πολιτική διάσταση. Φαίνεται ότι είναι μικρή μειοψηφία στις καταλήψεις των σχολών και στις κινητοποιήσεις των φοιτητών και των πανεπιστημιακών οι πλειοψηφίες των φοιτητικών συλλόγων, όπως αυτές εμφανίζονται με τις φοιτητικές εκλογές. Μειοψηφούν ή

απουσιάζουν οι παρατάξεις της ΔΑΠ, της ΠΑΣΠ και της ΠΣΚ (διάβαζε Ν.Δ., ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ). Η μόνη πολιτική δύναμη που αντιπολιτεύεται σοβαρά είναι ο μικρός σε εκλογικό ποσοστό Συνασπισμός. Ίσως η σοβαρότητα των προβλημάτων στα πανεπιστήμια οδηγεί σε πρωτοβουλίες κι ενέργειες πέραν κι εκτός των ισχυρών, ξεπερνιούνται οι ηγεσίες κι αναπτύσσεται το φοιτητικό κίνημα αλλά και το κίνημα των πανεπιστημιακών πέραν κι εκτός των στενών κομματικών ποδηγετήσεων. Τα «καπέλα» δεν μετρούν.

Στους φοιτητικούς συλλόγους και στην ΠΟΣΔΕΠ, όπως είναι σήμερα τα πράγματα, δεν έχουν τον έλεγχο, άρα και την πρωτοβουλία, οι καθοδηγούμενες ηγεσίες και συνδικαλιστές, που «ακούν» και «πράττουν» παραταξιακά. Οι κινητοποιήσεις και η μαζικότητα δείχνουν αυθορμητισμό αλλά και οργάνωση. Το αυθόρμητο και ταυτόχρονα οργανωμένο κίνημα είναι ίσως η κατάκτηση στις σημερινές καταστάσεις που περνάει ο χώρος των πανεπιστημίων, ανεξαρτήτως ποια θα είναι η έκβαση του αγώνα και των κινητοποιήσεων.

Περιθώρια για διάλογο και επαναποθετήσεις υπάρχουν. Ο πρόεδρος του Πανεπιστημίου Αθηνών Γ. Μπαμπινιώτης, «συντηρητικός» κι όχι «προοδευτικός» ο ίδιος, προτείνει να ανακοινώσει το υπουργείο συγκεκριμένες προτάσεις, να τις θέσει σε δημόσιο διάλογο με την πανεπιστημιακή κοινότητα, με την κοινή γνώμη και με παράλληλη δημόσια συζήτηση των κομμάτων στη Βουλή και επισημαίνει:

- Οι όποιες νομοθετικές ρυθμίσεις, που γίνονται για να βελτιώσουν την ανώτατη Παιδεία μας, δεν επιτρέπεται να περάσουν κρυφά, όποιο κι αν είναι το κόστος.